a2zpapers.com

Roll No. ....

042/B

[Two Maps of India]

Total No. of Questions : 29]

[Total No. of Printed Pages : 11

SS

2039

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਨਾਲੀ

GEOGRAPHY (Theory)

(Common for Hum., Science and Agriculture Groups)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 70

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲ਼ੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ **042/B** ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) **ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।**

(v) **ਭਾਗ–I** ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ *1* ਤੋਂ *8* ਹਨ, ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਿਉ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਕ ਹੋਵੇਗਾ ।

(vi) **ਭਾਗ–II** ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ *9* ਤੋਂ *16* ਹਨ, ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਦੋ ਅੰਕ ਹੋਵੇਗਾਂ ।

(vii) **ਭਾਗ–III** ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ *17* ਤੋਂ *24* ਹਨ, ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ *60-80* ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ।

(viii) **ਭਾਗ–IV** ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ *25* ਤੋਂ *27* ਹਨ, ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ *150-250* ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ।

(ix) **ਭਾਗ–V** ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ *28* ਤੋਂ *29* ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ *28* ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਥਾਨਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ *29* ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕਰੋ । ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਉਟਲਾਈਨ ਸਟੈਂਸਿਲ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

www.a2zpapers.com

www.a2zpapers.com

Page 1 of 13

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

ਭਾਗ–I

ਨੋਟ: ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਤੱਕ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿਓ : $8\times1=8$

1. ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਰਾਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੰਨਾ ਉਤਪਾਦਕ ਸੂਬਾ ਹੈ ? 1
2. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਹਨ ? 1
3. ਸੰਨ 2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿੰਨਾ ਹੈ ? 1
4. ਕਿਸ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ 'ਕਾਲਾ ਸੋਨਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 1
5. 'ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕਾਂਕ' ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 1
6. ਬੀ.ਓ.ਟੀ. (B.O.T.) ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ? 1
7. ਸੰਨ 2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਸੋਂ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਫ਼ੀਸਦ ਸੀ ? 1
8. ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹੜੇ 'ਕਲਚਰ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 1

ਭਾਗ–II

ਨੋਟ: ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2-3 ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਦਿਓ : $8\times2=16$

9. ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਫ਼ਲਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ? 2
10. ਪੇਂਡੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੇ ਘਰੇਗੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 2
11. ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਮਾਪਕ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੋਈ ਦੋ ਨੁਕਤੇ ਲਿਖੋ । 2
12. ਸੂਬਾਈ ਸੜਕ ਮਾਰਗ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? 2
13. ਬਾਕਸਾਈਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? 2
14. ਜਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਣ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ । 2
15. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ : 2

(a) ਰਾਜਨੀਤਕ ਭੂਗੋਲ	(A) ਜਨ-ਅੰਕਣ ਵਿਗਿਆਨ
(b) ਆਰਥਕ ਭੂਗੋਲ	(B) ਪੇਂਡੂ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ
(c) ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਭੂਗੋਲ	(C) ਚੋਣ-ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਗਿਆਨ
(d) ਵਸੇਬਿਆਂ ਦਾ ਭੂਗੋਲ	(D) ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰ

16. ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਵਸੋਂ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਾਰਮੂਲਾ ਕੀ ਹੈ ? 2

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

ਭਾਗ–III

ਨੋਟ: ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਦਾ ਉੱਤਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 60-80 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੱਕ ਹੋਵੇ : 5×4=20

17. ਕਿਸੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕੀ-ਕੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਨ ? 4

18. ਹਿਮਾਲਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ-ਪਾਲਣ ਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਓ । 4

19. ਕੱਚੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 4

20. ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਟਰਸ਼ਰੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ? 4

21. ਸੁਨਿਹਰੀ ਚਤਰਭੁੱਜ ਸੜਕ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 4

22. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਿਰਮੌਰਤਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਕੋਈ ਅੱਠ ਨੁਕਤੇ ਲਿਖੋ । 4

23. ਭੂਗੋਲਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ਼ ਮੇਲ ਕੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ । 4

24. ਵਸੋਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਾਰਕ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ? 4

ਭਾਗ–IV

25. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
    (i) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਤੇ ਉਤਪਾਦਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
    (ii) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ S.W.O.T. ਪੱਖ
    (iii) ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਤਰੀਕੇ 6

ਜਾਂ

ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ । 6

26. ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੌਮੀ ਸ਼ਾਹ ਰਾਹ ਅੰਕਣ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 6

ਜਾਂ

ਸਿੰਧ ਜਲ ਸੰਧੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਪਾ ਗਵਾ ਕੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ? 6

27. ਮਾਨਵ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ । 6

ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਦੋ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(i) ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ

(ii) ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ

(iii) ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਥੀਮਾਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ । 6

3×6=18

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com Page 3 of 13
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

ਭਾਗ–V

28. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਚਾਰ** ਅੰਕਿਤ ਸਥਾਨ ਪਛਾਣੋ : 4×1=4

(i) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤੇਲ ਸੋਧਕ ਕੇਂਦਰ

(ii) ਖੁਰਾਕੀ ਫ਼ਸਲ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ

(iii) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੰਦਰਗਾਹ

(iv) ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੜਕ ਮਾਰਗ

(v) ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਾਰਟ ਸ਼ਹਿਰ

29. ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਾਲੀ ਖਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋ : 4×1=4

(i) ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਸੋਂ ਘਣਤਾ ਵਾਲਾ ਰਾਜ

(ii) ਲੀ-ਕਾਰਬੂਜ਼ੇ ਵੱਲੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸ਼ਹਿਰ

(iii) ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਹ-ਕੌਫੀ ਉਤਪਾਦਕ ਇਲਾਕਾ

(iv) ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਤੱਟਵਰਤੀ ਸਨਅਤੀ ਗਲਿਆਰਾ

(Hindi Version)

नोट : (i) *अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड* **042/B** *अवश्य लिखें।*

(ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित 30 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।

(iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गये पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।

(iv) ***सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।***

(v) **भाग–I** *में प्रश्न नं. 1 से 8 हैं, इनके उत्तर एक शब्द या एक वाक्य में दें। प्रत्येक प्रश्न एक अंक का है।*

(vi) **भाग–II** *में प्रश्न नं. 9 से 16 हैं, इनका उत्तर दो से तीन वाक्यों में दें। प्रत्येक प्रश्न दो अंकों का है।*

(vii) **भाग–III** *में प्रश्न नं. 17 से 24 हैं, इनमें से किन्हीं* ***पाँच*** *प्रश्नों का उत्तर 60-80 शब्दों में दें। प्रत्येक प्रश्न चार अंकों का है।*

(viii) **भाग–IV** *में अन्दरूनी छूट वाले प्रश्न 25 से 27 हैं, इनके उत्तर 150-250 शब्दों में दें। प्रत्येक प्रश्न छः अंकों का है।*

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

(ix) भाग–V में प्रश्न नं. 28 से 29 भारत के नक्शे से सम्बन्धित है। प्रश्न 28 में भारत के रेखा मानचित्र पर दर्शाए गए स्थानों को पहचानकर उनके नाम लिखें तथा प्रश्न नं. 29 में भारत के रेखा मानचित्र पर दिये गये स्थानों को अंकित करें। परीक्षार्थी भारत के आउटलाइन स्टेंसिल का प्रयोग कर सकते हैं।

भाग–I

नोट : सभी वस्तुनिष्ठ प्रश्न अनिवार्य हैं व इनके उत्तर एक शब्द से एक वाक्य में दें : 8×1=8

1. भारत में कौन-सा राज्य सबसे अधिक गन्ना उत्पादन करता है ? 1

2. पंजाब में कोई दो अन्तर्राष्ट्रीय हवाई अड्डे कहाँ-कहाँ हैं ? 1

3. सन् 2011 की जनगणना के अनुसार पंजाब का लिंग अनुपात कितना है ? 1

4. कौन से खनिज पदार्थ को 'काला सोना' कहा जाता है ? 1

5. 'मानव विकास सूचकांक' सिद्धान्त देने वाले किसी एक अर्थशास्त्री का नाम लिखें। 1

6. बी.ओ.टी. (B.O.T.) का पूरा नाम क्या बनता है ? 1

7. सन् 2011 की जनगणना में भारत की जनसंख्या, विश्व जनसंख्या का कितना फीसद थी ? 1

8. फूलों की पैदावार को उत्पादक संस्कृति के अनुसार कौन से कल्चर का नाम दिया जाता है ? 1

भाग–II

नोट : सभी प्रश्न अनिवार्य हैं तथा प्रत्येक का उत्तर 2-3 वाक्यों तक दें : 8×2=16

9. हिमाचल प्रदेश में अधिकतर कौन-कौन से फलों के बाग मिलते हैं ? 2

10. ग्रामीण उद्योगों तथा कुटीर उद्योगों की विशेषतायें लिखें। 2

11. भारत द्वारा मानव विकास मानक के तौर पर चुने गये कोई दो नुक्ते लिखें। 2

12. प्रादेशिक (राज्य) सड़क मार्ग क्या होते हैं ? 2

13. बॉक्साइट का प्रयोग किन कार्यों में होता है ? 2

14. जल प्रदूषण रोकने के कोई चार तरीके बतायें। 2

15. निम्नलिखित का मिलान करें : 2

(a) राजनीतिक भूगोल	(A) जन अंकण विज्ञान
(b) आर्थिक भूगोल	(B) ग्रामीण योजनाबन्दी
(c) जनसंख्या का भूगोल	(C) चुनाव विश्लेषण विज्ञान
(d) आवास का भूगोल	(D) अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार

16. दशक की जनसंख्या मालूम करने का फॉर्मूला क्या है ? 2

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

भाग–III

नोट : निम्नलिखित में से कोई **पाँच** प्रश्न हल करें तथा प्रत्येक का उत्तर 60-80 शब्दों में अवश्य हो : 5×4=20

17. किसी ग्रामीण क्षेत्र को शहरी बनाने हेतु क्या-क्या बदलाव चाहिये होंगे ? 4

18. हिमालय क्षेत्र में पशुधन के पालन कार्य से अवगत करवायें। 4

19. कच्चे लोहे की किस्मों का वर्णन कीजिये। 4

20. भारत की आर्थिकता में टरशरी क्षेत्र की क्रियाओं का क्या योगदान है ? 4

21. स्वर्ण चर्तुभुज सड़क विकास योजना पर नोट लिखें। 4

22. पंजाब की भूगोलिक सर्वश्रष्ठता बयान करते कोई आठ नुक्ते लिखें। 4

23. भूगोलिक प्रक्रियाओं को मानवीय क्रियाओं व अंगों से मिलाकर चार उदाहरण पेश करें। 4

24. जनसंख्या के बंटवारे पर प्रभाव डालने वाले राजनीतिक कारक कौन से हो सकते हैं ? 4

भाग–IV

25. निम्नलिखित में से किसी **दो** पर नोट लिखें :
(i) भारत में कृषि के मौसम व उत्पादनों के नाम
(ii) पंजाब में कृषि का S.W.O.T. पक्ष
(iii) खनिज पदार्थों के वर्गीकरण के तरीके। 6

अथवा

भारतीय उद्योगों का कोई तीन आधार पर वर्गीकरण करें और विशेषतायें भी लिखें। 6

26. भारत की नई राष्ट्रीय सड़क मार्ग अंकण योजना पर विस्तार से नोट लिखें। 6

अथवा

सिन्ध जल सन्धि की कामयाबी के हेतु भारत खुद से बढ़कर कार्य कर रहा है, कैसे ? 6

27. मानव भूगोल के विषय क्षेत्र पर विस्तृत चर्चा कीजिये। 6

अथवा

किसी **दो** पर नोट लिखें :
(i) प्रथम श्रेणी के शहरी आवासियों की दिक्कतें
(ii) जनसंख्या को आकर्षित करने वाले कारक
(iii) मानव विकास के कोई दो स्तम्भों का वर्णन कीजिये। 6

3×6=18

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

भाग–V

28. भारत के मानचित्र में अंकित कोई चार स्थान सचित्र पहचान कर बतायें : 4×1=4

(i) पंजाब का तेल साफ करने का केन्द्र

(ii) अनाज की फसल का उत्पादन क्षेत्र

(iii) तामिलनाडु की एक बन्दरगाह

(iv) विश्व प्रसिद्ध सड़क मार्ग

(v) मध्य प्रदेश का स्मार्ट शहर

29. भारत के रेखा मानचित्र में दिखायें : 4×1=4

(i) देश का सबसे कम जनसंख्या घनत्व का प्रदेश

(ii) ली-कार्बुज़े द्वारा योजनाबद्ध शहर

(iii) दक्षिण भारत का चाय-काफी उत्पादक क्षेत्र

(iv) दक्षिण-पूर्वीय तटवर्ती औद्योगिक गलियारा

(English Version)

Note : (i) You must write the subject-code/paper-code **042/B** *in the box provided on the title page of your answer-book.*

(ii) Make sure that the answer-book contains 30 pages (including title page) and are properly serialed as soon as you receive it.

(iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.

(iv) ***All questions are compulsory.***

(v) In **Part–I** *Q. No.* ***1*** *to* ***8****, these shall be answered in one word or a sentence. Each question carries one mark.*

(vi) In **Part–II** *Q. No.* ***9*** *to* ***16****, these shall be answered in 2 to 3 sentences. Each question carries two marks.*

(vii) In **Part–III** *Q. No.* ***17*** *to* ***24****, answer any* ***five*** *questions in 60 to 80 words. Each question carries 4 marks.*

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com
Page 7 of 13
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

(viii) In **Part–IV** *Q. No.* ***25*** *to* ***27*** *are with internal choice, these shall be answered in 150 to 250 words. Each question carries six marks.*

(ix) In **Part–V** *Q. No.* ***28*** *to* ***29*** *are related with map of India. In Q. No.* ***28*** *identify the places shown on the given map of India and in Q. No.* ***29*** *mark the places on the map of India. Students are allowed to use outline stencil of India.*

Part–I

Note : All objective type questions are compulsory and are to be answered in a sentence at the most : 8×1=8

1. Which state is biggest sugarcane producer in India ? 1

2. Where are any two International Airports situated in Punjab ? 1

3. What is the sex ratio of Punjab as per census 2011 ? 1

4. Which mineral is known as 'black gold'? 1

5. Write name of any one economist who gave concept of 'HDI'. 1

6. Give full form of BOT. 1

7. What was percentage of population of India in comparison to World population as per census-2011 ? 1

8. What name is given to production of flowers in 'Cultivation Culture' ? 1

Part–II

Note : All questions are compulsory. Answer each in 2-3 sentences at the most. 8×2=16

9. Which fruit gardens are mostly found in Himachal Pradesh ? 2

10. Write the characteristics of Rural and Cottage Industries. 2

11. Write any two parameters that India has chosen as bases of HDI. 2

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

12. Which are state highways ? 2

13. What are uses of Bauxite ? 2

14. Write any four ways to stop water pollution. 2

15. Match right option of the following : 2

(a) Political Geography	(A) Demography
(b) Economic Geography	(B) Rural Planning
(c) Population Geography	(C) Psephology
(d) Settlement Geography	(D) International Trade

16. What is the formula to find decadal population growth ? 2

Part–III

Note : Attempt any **five** questions and each answer must have 60-80 words each. 5×4=20

17. What changes are needed for a rural area to turn in to urban area ? 4

18. Introduce with pastoralism in Himalayan region. 4

19. Write types of Iron Ore. 4

20. What is the contribution of tertiary sector activities in economy of India ? 4

21. Write a note on Golden Quadrilateral road development programme. 4

22. Write any eight points explaining geographical superlativity of Punjab. 4

23. Cite any four names of human organs given to geographical processes. 4

24. Name political factors which may effect upon distribution of population. 4

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

Part–IV

25. Write notes on any *two* of the following :

(i) Agriculture seasons and products there of in India

(ii) S.W.O.T. factors of agriculture of Punjab

(iii) Distributional ways of mineral wealth. 6

or

Distribute Indian industries on any three bases and mention their characteristics too. 6

26. Write a detailed note on new numbering scheme of National Highways. 6

or

India is protecting Indus Water Treaty, ignoring even its own interests, how ? 6

27. Explain scope of Human Geography in detail. 6

or

Write notes on any *two* of the following :

(i) Problems faced by residents of first class cities

(ii) Factors attracting population

(iii) Any two pillars of Human development. 6

3×6=18

Part–V

28. Identify any *four* of the following labelled in map of India : 4×1=4

(i) Oil refinery in Punjab

(ii) Region Producing Food Crop

(iii) A Port City in Tamilnadu

(iv) World famous road (highway)

(v) Smart City in Madhya Pradesh

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

29. Show in the outline map of India : $4 \times 1 = 4$

(i) State with lowest density of population

(ii) A city planned by Le-Carbusier

(iii) Tea-Coffee Producing Region in South India

(iv) South-East Coastal Industrial Corridor.

www.a2zpapers.com www.a2zpapers.com

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

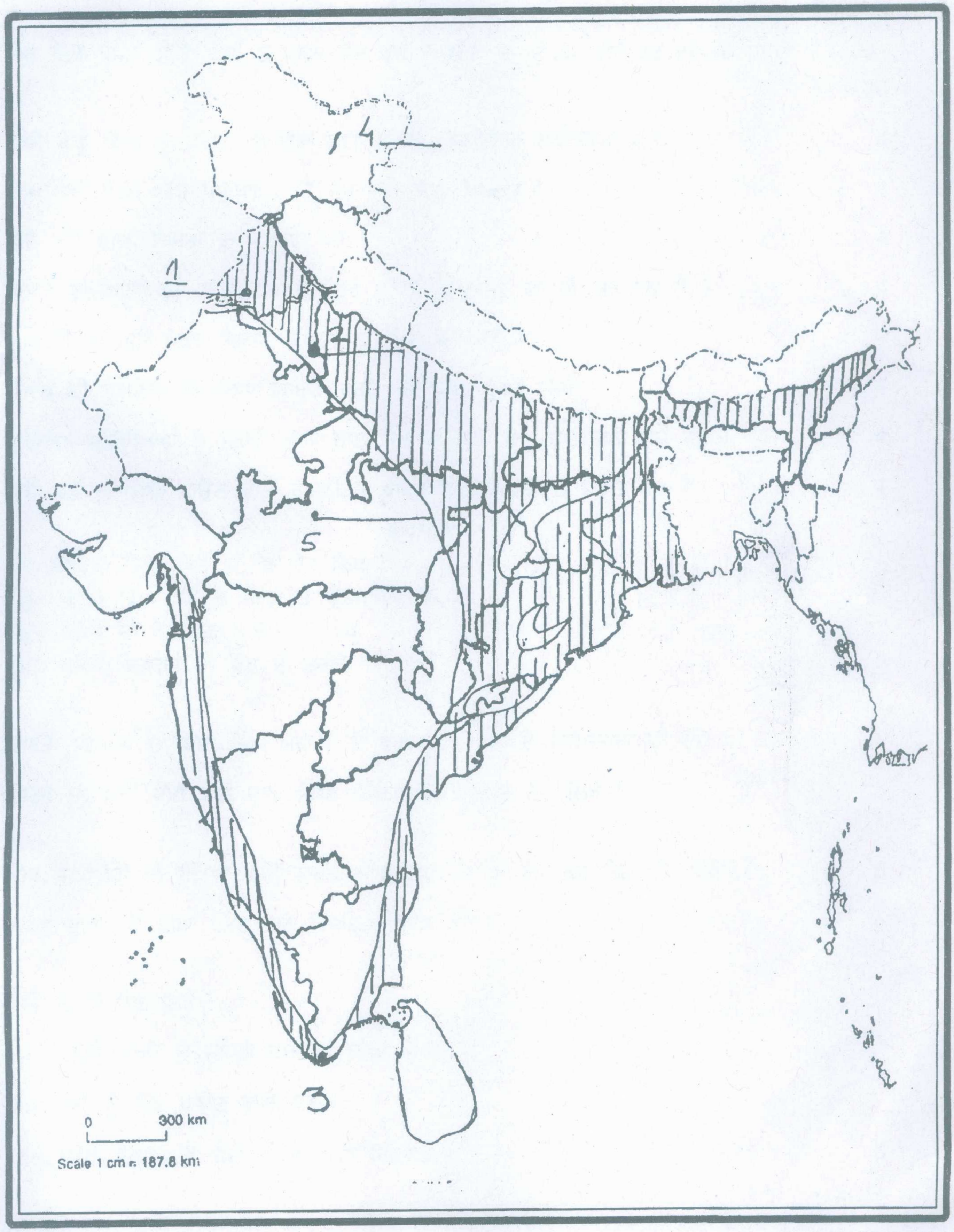

www.a2zpapers.com

(Please tear here)

www.a2zpapers.com
www.a2zpapers.com
Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board

a2zpapers.com

For Question No. 29 SS–2039 Code No. 042/B

(Please tear here)

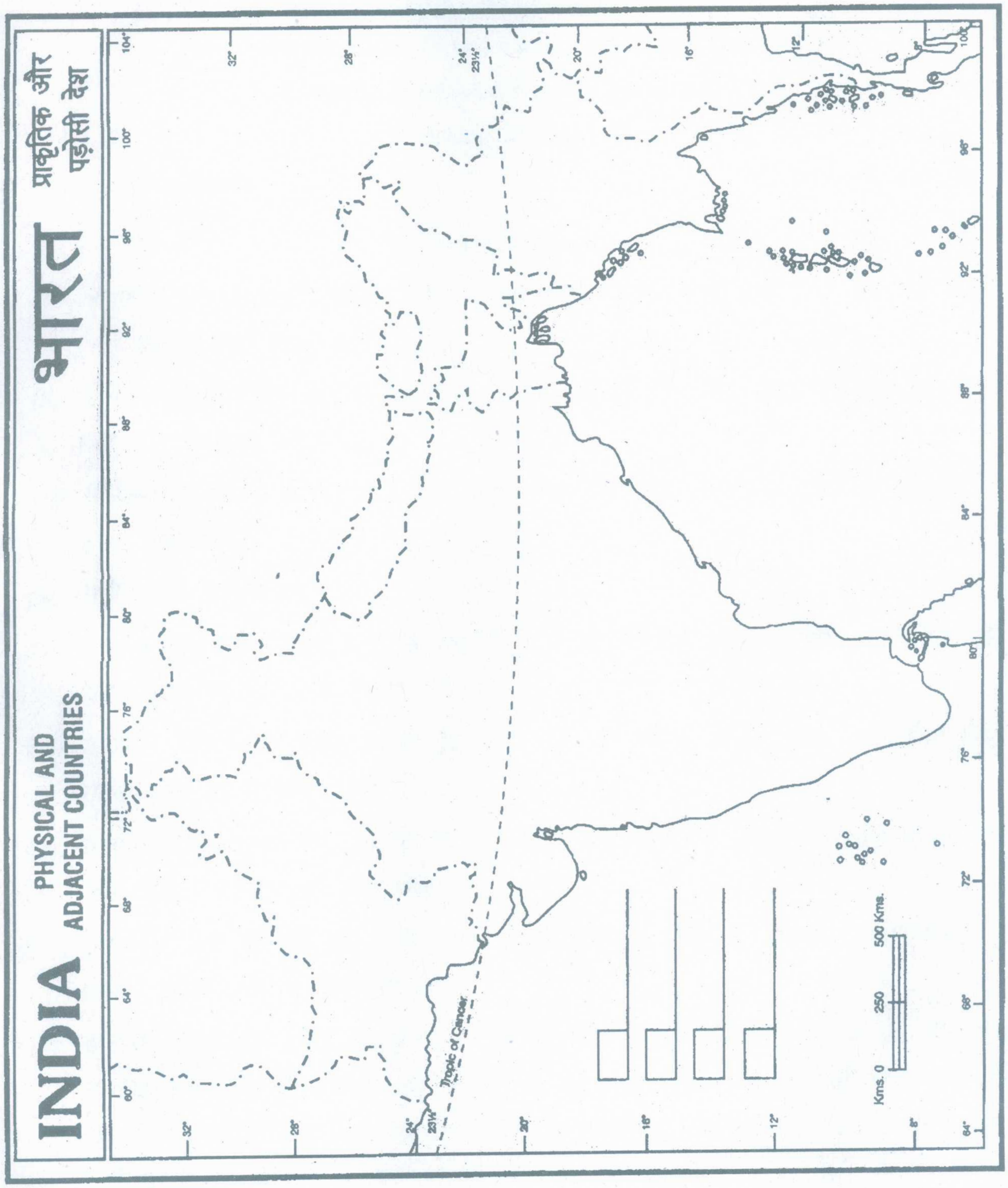

www.a2zpapers.com
www.a2zpapers.com

Download free old Question papers gndu, ptu hp board, punjab board